

*Др Драган Вујисић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

УДК: 640.4

DOI: 10.46793/UPK20.239V

УГОСТИТЕЉСКА ДЕЛАТНОСТ*

Резиме

У Републици Србији 2019 године донет је Закон о угоститељству. Овим законом уређена је угоститељска делатност, која је то дата била уређена Законом о туризму. Предмет угоститељске делатности су угоститељске услуге тј. услуге смештаја, припремања и услуживања хране, пића и напитака, као и припремање и достављање хране корисницима за потрошњу на другом месту. Давалац ових услуга је угоститељ. Угоститељ је привредно друштво, друго правно лице, предузетник, а поједине угоститељске услуге може пружати и физичко лице. Угоститељске услуге се пружају у угоститељским објектима. То су објекти за смештај (хотел, мотел, камп и др.) и објекти за исхрану, пиће и напите (кафана, бар, пицерија и др.). Угоститељска делатност се може обављати и у покретним угоститељским објектима. Угоститељска делатност се може обављати током целе године, сезонски и повремено (на сајмовима, ваиарима, и сл.). Угоститељски објекти се категоришу, у зависности од нивоа постигнутих стандарда. У раду су посебно обрађене и угоститељске услуге у угоститељским објектима домаће радиности и сеоском туристичком домаћинству. Такође, и, неугворне обавезе угоститеље.

Кључне речи: *угоститељ, делатност, услуге, обавезе, објекат, категорија.*

1. Увод

Област туризма и угоститељства у Републици Србији била је регулисана једним законом - Законом о туризму.¹ Међутим имајући у виду, како регулативу Европске уније, регулативу развијених туристичких земаља, земаља у окружењу (Хрватска, Словенија, Грчка, Бугарска, Македонија и др), степен достигнутог развоја туризма и угоститељства односно туристичке и

* Рад је настао као резултат научноистраживачког рада истраживача Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ Службени гласник РС, бр. 36/09, 88/10, 99/11 - др. закон, 93/12 и 84/15.

угоститељске привреде у Републици Србији, специфичност и комплексност савременог туризма и угоститељства, као и захтеве угоститељске привреде Републике Србије (изнете на седницама Националног савета за развој туризма у периоду од 2015. до 2018. године, као и закључке 50. и 51. Скупштине пословног удружења угоститељске привреде Србије - ХОРЕС), створили су се услови, да се ова област системски регулише са два закона – Закон о туризму² и Закон о угоститељству.³

Извршено је потпуно усклађивање са Директивом 2006/123/ЕЗ Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. године о услугама на унутрашњем тржишту,⁴ на који начин је у потпуности дошло до транспоновања (увођења) ове директиве у правни систем Републике Србије. Даље, извршено је усаглашавање са Стратегијом развоја туризма Републике Србије за период 2016 - 2025. године.⁵ Уједно извршено је и усаглашавање са одредбама других прописа, пре свега Закона о заштити потрошача, са прецизнијим дефинисањем одредаба којима се обезбеђује већа заштите корисника услуга.

Као приоритетан задатак дефинисана је борба против сиве економије, унапређење конкурентности Републике Србије као туристичке дестинације, унапређење пословног амбијента и поједностављење пословања за физичка лица пружаоце угоститељских услуга смештаја који доминирају у структури смештајних капацитета Србије, као и дигитализација туризма и угоститељства увођењем модерних технологија у пословање како привредних субјеката тако и јавног сектора. У циљу ефикаснијег остваривања овог примарног задатка, извршено је прецизирање и појашњење прерасподела права, обавеза и овлашћења инспекцијских служби.

Имајући у виду приоритете дигитализације привреде Републике Србије, али и даљи развој електронске управе, уводи се централни информациони систем у области угоститељства и туризма (Е- туриста) као јединствен и централизован електронски информациони систем, који садржи све релевантне податке о пружаоцима услуге смештаја и објектима за смештај, преко кога се врши њихова евиденција и уносе други подаци проистекли из обављања угоститељске, односно туристичке делатности. Циљ успостављања електронског система пријаве и одјаве туриста, односно потрошача је осим, обједињавања свих података о пружаоцима услуга смештаја и скраћивање и смањивање броја и трошкова административних процедура, унапређење сарадње и размене података надлежних државних институција, унапређење ефикасности система наплате и контроле плаћања боравишне таксе и пореза те последично повећање прихода буџета локалних самоуправа и буџета Републике Србије, смањење сиве економије и бесправног рада (посебно

² Службени гласник РС, бр. 17/2019.

³ Службени гласник РС, бр. 17/2019.

⁴ Directive on Services 2006/123/EC.

⁵ Службени гласник РС, бр. 98/16.

физичких лица пружаоца услуга смештаја), унапређење статистичког праћења кретања туриста, спровођење активне маркетинг политике и подизање конкурентности туристичке понуде Републике Србије.

За физичка лица која се баве пружањем угоститељских услуга прецизирани су услови обављања делатности, односно прописи који се односе на потребну документацију и услове обављања делатности, а све у циљу смањења сиве економије и подизања квалитета пружених услуга. Новина се огледа у томе што давање у закуп куће, стана, апартмана, собе, лежаја или другог простора од стране правног лица, предузетника или физичког лица у периоду до 30 дана сматра се пружањем угоститељске услуге смештаја. Физичким лицима је по први пут омогућено да раде самостално и директно без посредника (како је то до сада закон прописивао: морали су да раде преко туристичких агенција и/или локалних туристичких организација што је доводило до огромних проблема, злоупотреба и сиве економије), што ће им у значајној мери поједноставити и олакшати пословање. Надаље, остављена је могућност да уколико желе, да раде преко посредника, али у том случају је прописана обавеза да је обавезни елемент уговора о посредовању број и датум издавања решења о категоризацији, као и расположиви капацитети. Физичким лицима пружаоцима услуга смештаја у домаћој радиности (апартман, кућа, соба) забрањује се услуживање хране и пића. Изузетно, у сеоским туристичким домаћинствима је дозвољено и то услуживање производа али из властите производње. Такође, за исту категорију лица прописује се могућност паушалног плаћања боравишне таксе у утврђеном годишњем износу у складу са расположивим капацитетима што ће у великој мери даље поједноставити услове њиховог пословања, али и у великој мери унапредити наплату боравишне таксе као изворног прихода јединице локалне самоуправе.

Прописано је да министарство води евиденцију угоститеља и угоститељских објеката које министарство категорише (хотели, мотели, кампови и др.), као и евиденцију здравствених установа које угоститељску делатност обављају на основу претходног решења министра. Прописује се да јединица локалне самоуправе води евиденцију угоститеља и угоститељских објеката које она категорише, као и евиденцију угоститеља и угоститељских објеката за смештај који немају законску обавезу категоризације. Примена ових мера доводи до транспарентнијег пружања наведених услуга и смањења злоупотреба од стране пружалаца услуга смештаја, односно смањења сиве економије у овој области, као и уредније евиденције свих угоститеља и објеката у којима се пружају услуге смештаја. Извршено је прецизирање и појашњење прерасподела права, обавеза и овлашћења инспекцијских служби. Наиме, локалној самоуправи, односно овлашћеним инспекцијским органима локалне самоуправе поверен је знатан део надзора над применом овог закона. Јединица локалне самоуправе доноси посебан акт ако је организовала обављање послова инспекцијског надзора на својој територији преко овлашћених инспектора.

Закон о угоститељству (:ЗОУ) предвиђа већи пренос овлашћења на јединице локалне самоуправе које ће моћи да посебним актом ближе уреде услове за уређење и опремање угоститељског објекта, а који се односе на уређење и опремање уређајима за одвођење дима, паре и мириса, као и других непријатних емисија. Исто тако предвиђено је и за услове за уређење и опремање угоститељског објекта у којима се емитује музика или изводи забавни програм, а којима се обезбеђује заштита од буке, као и техничке и друге услове у угоститељском објекту, који се налази у стамбеној згради, као и начин обављања угоститељске делатности.

2. Појам угоститељске делатности

Угоститељска делатност обухвата неколико (основних) врста послова (угоститељских услуга). То је пружање услуга смештаја, припремање и услуживање хране, пића и напитака, као и припремање и достављање хране корисницима за потрошњу на другом месту. Обавља их угоститељ у угоститељском објекту, ван угоститељског објекта или у покретном угоститељском објекту.⁶ Угоститељска делатност обавља се у објекту, односно простору који испуњава прописане минимално-техничке и санитарно-хигијенске услове, односно стандарде за обављање предметне делатности. На обављање угоститељске делатности на делу простора који истовремено представља заштићено културно добро, односно заштићено подручје, примењују се прописи којима се уређује заштита културних добара и прописи којима се уређује заштита природе.

Од наведеног појма угоститељске делатности постоје изузеци. Тако, не сматра се обављањем угоститељске делатности пружање услуге смештаја, припремање и услуживање хране, пића и напитака запосленима и корисницима у одмаралиштима, установама друштвене бриге о деци, старим лицима, ученицима и студентима, здравственим, социјалним, образовно-васпитним и другим сличним установама, ако услуге пружају лица запослена у тим установама; као ни пружање услуге смештаја, припремање и услуживање хране, пића и напитака запосленима у сопственим просторијама у току процеса рада у привредним субјектима, установама, државним органима и другим организацијама, ако услуге пружају лица запослена у тим привредним

⁶ Види, чл. 3. ст. 1 ЗОУ.

О општем правном режиму који се примењује на пружање свих врста услуга (укључујући и угоститељске услуге) у праву Европске уније види: Usai, A., *Today's Softness is Tomorrow's Nightmare: The Services Directive Between a Messing and Fragmented Integration and the Urgent Need of Completing the Single Market*, Maastricht Faculty of Law Working Paper No. 2014-3, pp. 1-26; European Commission, *Handbook on implementation of the Services Directive*, Brussels, 2008, доступно на: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a4987fe6-d74b-4f4f-8539-b80297d29715>.

субјектима, установама, органима и организацијама.⁷ Објекти односно просторије, уређаји и опрема, као и лица која пружају услуге, морају испуњавати санитарно-хигијенске и здравствене услове прописане за угоститељски објекат, у делу објекта у коме се те услуге пружају.

3. Угоститељ

3.1. Појам угоститеља

Угоститељску делатност може да обавља привредно друштво, друго правно лице и предузетник. Поједине угоститељске услуге може пружати и физичко лице.⁸ Ако привредно друштво, друго правно лице или предузетник не обавља угоститељску делатност као претежну делатност мора да за ту (угоститељску) делатност региструје огранак, односно издвојено место. Такође, угоститељ је дужан да у сваком простору односно месту пословања региструје огранак, односно издвојено место ван седишта, ако обавља делатност ван седишта. Изузетно, угоститељ који повремено обавља угоститељску делатност није у обавези да за тај простор у коме обавља делатност региструје огранак, односно издвојено место ван седишта.⁹

Правно лице које има одмаралишта, домове и друге објекте за пружање услуга смештаја, припремање и услуживања хране, пића и напитака својим запосленима као и здравствене установе које пружају услуге својим корисницима у објектима у којима се организује боравак и пружају услуге превенције, лечења и рехабилитације, могу пружати и услуге смештаја и услуживања хране, пића и напитака трећим лицима. Услуге трећим лицима могу да пружају ако испуњавају минимално - техничке, економске, тржишне и друге услове. Уколико су здравствене установе буџетски корисници, за пружање услуга трећим лицима дужни су да прибаве одобрење министра (одобрење се даје решењем са роком важења од три године; оно је коначно и доставља се ради евидентирања у Регистру туризма; Министарство води евиденцију ових здравствених установа).¹⁰

3.2. Обавезе угоститеља

Обавезе угоститеља (неуговорне; уговорне произилазе из уговора о ангажовању угоститељских капацитета, уговора о угоститељским услугама, агенцијског уговора о угоститељским услугама, уговора о услуживању хране

⁷ Чл. 29. ст. 1 ЗОУ

⁸ Чл. 4. ст. 1 и 2. ЗОУ.

⁹ Чл. 5. ЗОУ.

¹⁰ Чл. 27. и 28. ЗОУ. Детаљније, Мићовић А, у Вујисић Д-Мићовић А, *Пословање и услуге туристичко-угоститељских субјеката*, Крагујевац, 2016, стр. 69.

и точењу пића и др.)¹¹ су да: на улазу у угоститељски објекат видно истакне: пословно име, назив и врсту угоститељског објекта према претежној врсти услуга које се у њему пружају, радно време, ознаку категорије односно посебног стандарда који се у њему пружа; евидентира се у Регистру туризма; у угоститељском објекту одржава простор, просторије и опрему и пружа услуге према прописаним минимално-техничким и санитарно-хигијенским условима као и стандарде за врсту објекта у којој обавља делатност и за категорију која му је одређена; обавља угоститељску делатност у угоститељском објекту на прописан начин и прописаним условима; на јасан, разумљив и необмањујући начин обавештава кориснике услуга¹² о услузи коју пружа у погледу начина пружања услуге, цене и др; истакне цене смештаја, хране, пића и других услуга као и износ боравишне таксе и да их се придржава; за сваку пружену услугу изда прописан рачун; утврди и обезбеди норматив хране, пића и напитака које припрема и услужује;¹³ уноси податке о кориснику услуге смештаја дневно и уредно на прописан начин;¹⁴ утврди кућни ред у објекту за смештај и истакне га на рецепцији а извод у свим смештајним јединицама (соба, апартман и др.); у угоститељском објекту кориснику услуге омогући подношење рекламације; за угоститељски објекат

¹¹ Детаљније о овим уговорима, Вујисић Д, у Вујисић, Д., Мићовић, А, *Туристичко право*, Врњачка Бања, 2016, стр. 165-220.

¹² Корисник услуге је физичко лице које као потрошач, за сопствене потребе, користи угоститељске услуге у угоститељском објекту, чл. 2. тач. 3. ЗОУ.

¹³ Норматив хране и напитака је унапред утврђена врста и количина намирница или напитака у свежем стању потребна за припремање одређеног јела, односно напитка према прописаном рецепту, који се продаје по јединственој цени. Норматив пића је унапред утврђена врста и количина пића, које се продаје по јединственој цени, чл. 2. тач. 7 и 8. ЗОУ.

¹⁴ У објекту за смештај води се евиденција гостију којима се пружају услуге смештаја, периоду боравка и врсти пружених услуга. Евиденција се води у књизи гостију. Књига гостију јединствена је за домаће и стране држављане. Води се према прописаном обрасцу; може се водити (и) у електронској форми. Књига гостију води се ажурно, уредно и тачно на начин који омогућава увид у унете податке по хронолошком реду. Подаци који се уносе у књигу гостију за домаће држављане су: презиме и име; пол; дан, месец и година рођења; место, општина и држава рођења; место, општина и држава становања и јединствени матични број грађана. Подаци који се уносе у књигу гостију за стране држављане су: презиме и име; пол; дан, месец и година рођења; држављанство; место и држава рођења; врста, број и датум издавања стране путне исправе и датум до када је одобрен боравак у Републици Србији. Подаци се уносе на основу личних исправа и других одговарајућих података. Подаци о периоду боравка и врсти пружених услуга који се уносе у књигу гостију су: врста пружених услуга, број и спрат смештајне јединице и датум и час доласка и одласка. Корисник се одмах по пријему у објекту за смештај евидентира у књигу гостију, уредним уношењем свих података. Види, Правилник о облику, садржини и начину вођења евиденције гостију у угоститељском објекту за смештај, Службени гласник РС, бр. 96 од 23. новембра 2009, чл. 6.

испуни прописане услове у погледу уређаја и опреме за одвођење дима, паре, мириса и сл. ради спречавања њиховог ширења у околину; за угоститељски објекат у којем се емитује музика или изводи забавни програм испуни прописане услове у погледу уређаја и опремања ради обезбеђења заштите од буке; за угоститељски објекат који се налази у стамбеној згради испуни техничке и друге услове као и да угоститељску делатност обавља на прописан начин.¹⁵

Угоститељ је дужан да у периоду од две године чува сву документацију у вези са унетим подацима о корисницима услуге смештаја, поднетим рекламацијама, закљученим уговорим о услугама и др. (документација се може чувати на трајном носачу записа).¹⁶

Угоститељ може (није обавеза) да понуди кориснику услуге смештаја осигурање од последица незгоде за време боравка у угоститељском објекту, уз информацију о условима и цени осигурања (угоститељ који закључи полису осигурања од корисника услуге смештаја не може да наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије).¹⁷

Информације које пружа кориснику услуга о услузи коју пружа, у погледу врсте, начина пружања и др. морају бити на српском језику а могу и на страном језику.¹⁸

Угоститељи који обављају делатност у угоститељском објекту за смештај врсте хотел, мотел, туристичко насеље, пансион и камп морају да имају руководиоца објекта који је запослен код угоститеља. Руководилац у угоститељском објекту врсте хотел, мотел, туристичко насеље мора да има најмање вишу стручну спрему туристичког, економског или другог друштвеног смера, активно знање једног страног језика и најмање три године радног искуства у угоститељству (законодавац користи широк појам „знање једног страног језика“, тако да остаје да угоститељ определи који је то, један или један од, страних језика). Руководилац у угоститељском објекту врсте пансион и камп мора да има најмање средњу стручну спрему, знање једног страног језика и годину дана радног искуства у угоститељству. Ако угоститељ као предузетник лично води пословање угоститељског објекта мора да испуњава услове прописане за руководиоца (датог) угоститељског објекта. У угоститељском објекту хотел и мотел мора да буде запослено и најмање једно лице са средњом стручном спремом угоститељског усмерења.¹⁹

¹⁵ Чл. 7. ЗОУ.

¹⁶ Чл. 9. ЗОУ.

¹⁷ Чл. 11. ЗОУ.

¹⁸ Чл. 8. ЗОУ.

¹⁹ Чл. 25. ЗОУ.

4. Угоститељски објекти

4.1. Појам и врсте

Угоститељски објекат је функционално повезан, посебно уређен и опремљен простор за обављање угоститељске делатности односно за пружање угоститељских услуга, који испуњава прописане минимално-техничке и санитарно-хигијенске услове.²⁰

Угоститељски објекти су објекти за смештај и објекти за исхрану, пиће и напитке.²¹ Критеријум ове поделе је врста угоститељских услуга које се пружају.

У угоститељском објекту за смештај пружају се (само) услуге смештаја, или, поред, услуге смештаја и припремања и услуживања хране, пића и напитка, као и друге услуге уобичајене у угоститељству (трансфер путника до хотела, аеродрома и сл, куповина карата или улазница, резервација ресторана и сл.). Угоститељски објекти за смештај су хотел,²² апарт хотел,²³ гарни хотел,²⁴

²⁰ Види, чл. 2. тач. 18. ЗОУ.

²¹ Види, чл. 17. ст. 1. ЗОУ.

²² Хотел је угоститељски објекат за смештај у којем се пружају услуге смештаја, исхране и пића и друге услуге уобичајене у угоститељству. Хотел је функционална целина коју чини један грађевински објекат, односно део грађевинског објекта са одвојеним приступом и посебним улазом, хоризонталним и вертикалним комуникацијама. Хотел може чинити и неколико грађевинских објеката. Ако се хотел састоји од више грађевина, а не ради се о депандансу хотела, сви грађевински објекти морају бити повезани ходницима тзв. топлом везом. Хотел мора да има: пријемни хол са рецепцијом, најмање десет смештајних јединица, кухињски блок, помоћне и сервисно-техничке просторије, просторију за услуживање и тоалете за госте. Смештајне јединице у хотелу су: собе, породичне собе и апартмани. Види, чл. 6. Правилника о условима и начину обављања угоститељске делатности, начину пружања угоститељских услуга, разврставању угоститељских објеката и минимално техничким условима за уређење и опремање угоститељских објеката Службени гласник РС, 48/2012 и 58/2016).

²³ Апарт хотел је подврста хотела минималног капацитета седам смештајних јединица од којих најмање 80% смештајних јединица чине апартмани. Апарт хотел је функционална целина коју чини један грађевински објекат, односно део грађевинског објекта са одвојеним приступом и посебним улазом, хоризонталним и вертикалним комуникацијама. Апарт хотел може чинити и неколико грађевинских објеката. Ако се хотел састоји од више грађевина, а не ради се о депандансу хотела, сви грађевински објекти морају бити повезани ходницима тзв. топлом везом. Апарт хотел мора да има: пријемни хол са рецепцијом, смештајне јединице, кухињски блок, помоћне и сервисно-техничке просторије, просторију за услуживање и тоалете за госте. Смештајне јединице у апарт хотелу су: собе, породичне собе и апартмани. Види, чл. 6б. Правилника.

²⁴ Гарни хотел је подврста хотела минималног капацитета седам смештајних јединица у којем се пружају услуге ноћења и доручка који се може припремати у гарни хотелу или прибављати кетерингом. Гарни хотел је функционална целина коју чини један

мотел,²⁵ туристичко насеље,²⁶ пансион,²⁷ камп,²⁸ кампиралиште,²⁹ hostel,³⁰

грађевински објекат, односно део грађевинског објекта са одвојеним приступом и посебним улазом, хоризонталним и вертикалним комуникацијама. Гарни хотел може чинити и неколико грађевинских објеката. Ако се хотел састоји од више грађевина, а не ради се о депандансу хотела, сви грађевински објекти морају бити повезани ходницима тзв. топлим везом. Гарни хотел мора да има: пријемни хол са рецепцијом, смештајне јединице, кухињски блок, помоћне и сервисно-техничке просторије, просторију за услуживање и тоалете за госте. Смештајне јединице у гарни хотелу су: собе, породичне собе и апартмани. Види, чл. 6а. Правилника.

²⁵ Мотел је угоститељски објекат за смештај у којем се пружају услуге смештаја, исхране и пића, са најмање седам смештајних јединица, лоциран уз саобраћајницу изван насељеног места, намењен краћем задржавању гостију. Мотел је функционална целина коју чини један грађевински објекат, односно део грађевинског објекта са посебним улазом, хоризонталним и вертикалним комуникацијама. Мотел мора да има: пријемни хол са рецепцијом, смештајне јединице, кухињски блок, помоћне и сервисно-техничке просторије, просторију за услуживање, тоалете за госте и паркинг за теретна и путничка возила. Смештајне јединице у мотелу су: собе, породичне собе и апартмани. Види, чл. 7. Правилника.

²⁶ Туристичко насеље је угоститељски објекат којег чини скуп грађевински издвојених објеката за смештај, исхрану и пиће којим као целином управља угоститељ. Туристичко насеље мора да има централну рецепцију са пријемним холем, најмање 25 смештајних јединица, кухињски блок, помоћне и сервисно-техничке просторије, просторију за услуживање, тоалете за госте, угоститељске, спортско-рекреативне, забавне и друге објекте и садржаје који су прилагођени условима дестинације. Смештајне јединице у туристичком насељу су: собе, породичне собе и апартмани. Туристичко насеље које у свом саставу има преко 80% смештајних јединица које чине апартмани може да носи назив „апартманско насеље“. Види, чл. 8. Правилника.

²⁷ Пансион је угоститељски објекат за пружање услуга смештаја, исхране и пића, по правилу за дужи боравак и других угоститељских услуга и садржаја. Пансион је функционална целина коју чини један грађевински објекат, односно део грађевинског објекта са одвојеним приступом и посебним улазом, хоризонталним и вертикалним комуникацијама. Пансион може чинити и неколико грађевинских објеката. Ако се пансион састоји од више грађевина, а не ради се о депандансу пансиона, сви грађевински објекти морају бити повезани ходницима тзв. топлим везом. Пансион мора да има: пријемни хол са рецепцијом, најмање пет смештајних јединица, кухињски блок, помоћне и сервисно-техничке просторије, просторију за услуживање, тоалете за госте и просторије за додатне угоститељске услуге и садржаје. Смештајне јединице у пансиону су: собе, породичне собе и апартмани. Види, чл. 10. Правилника.

²⁸ Камп је угоститељски објекат за смештај на отвореном простору, функционално организован, ограђен и обезбеђен, у којем се пружају услуге привременог постављања и коришћења покретне опреме за камповање потребне за боравак гостију на отвореном простору, услуге смештаја у стационарном објекту за смештај, као и услуге паркирања моторних возила гостију, са најмање 15 камп парцела. У кампу се обезбеђује и коришћење заједничких уређаја, опреме и објеката потребних за боравак гостију у кампу. Смештајна јединица у угоститељском објекту за смештај на отвореном је камп парцела. Види, чл. 9. ст. 1 и 2. Правилника.

преноћиште,³¹ коначиште, одмаралиште,³² ботел,³³ кућа,³⁴ апартман,³⁵ соба,³⁶ сеоско туристичко домаћинство, ловачка вила, ловачки дом, ловачка кућа и ловачка колиба, као и други објекти за пружање услуга смештаја независно од назива под којим послују (хан, конак, етно кућа, вила, кампиралиште, кампинг одмориште, кампинг стоп и др.). Угоститељски објекат за смештај може имати депандансе,³⁷ павиљоне, бунгалове као одвојене грађевинске целине лоциране

²⁹ Кампиралиште је угоститељски објекат за смештај на отвореном простору, у којем се пружају услуге привременог постављања и коришћења покретне опреме за камповање потребне за боравак гостију на отвореном простору, услуге смештаја у стационарном објекту за смештај (камп приколице, камп кућице и бунгалови), као и услуге паркирања моторних возила гостију, са максимално 30% стационарних објеката за смештај у односу на укупан број камп парцела. Види, чл. 9. ст. 3. Правилника.

³⁰ Хостел је угоститељски објекат за пружање услуга смештаја у којем се по правилу обезбеђује лежај у вишекреветним собама (заједничко коришћење собе) и то максимално један лежај (посебан или на спрат) на 4 м², са размаком од 0,75 м између кревета, а могу се пружати услуге исхране и пића у хостелу или у његовој непосредној близини. У хостелу мора бити обезбеђено чување ствари госта. Види, чл. 11. ст. 3. Правилника.

³¹ Преноћиште (коначиште, конак, хан, и сл.) је угоститељски објекат за пружање услуга смештаја у коме се могу пружати и услуге исхране и пића. Види, чл. 11. ст. 3. Правилника.

³² Одмаралиште и други објекти намењени одмору и рекреацији посебних категорија корисника (дечја и омладинска одмаралишта, планинарски, извиђачки и др.), у којима се пружају услуге смештаја и исхране и пића или само смештаја запосленима, деци и омладини, односно члановима удружења и организација оснивача одмаралишта, уколико услуге смештаја и исхране и пића или само смештаја пружају трећим лицима, сматрају се угоститељским објектима - чл. 11. ст. 2. Правилника.

³³ Ботел је угоститељски објекат за пружање услуга смештаја, исхране и пића, као и других угоститељских услуга и садржаја, који се налази на трајно укотвљеном путничком броду, Чл. 11. ст. 4. Правилника.

³⁴ Кућа је угоститељски објекат за смештај који је грађевински и самостално функционални објекат са сопственим двориштем, која се издаје госту као целина и у којој се пружају госту услуге смештаја, а могу се пружати и услуге исхране и пића. У кући је обезбеђена могућност да гост самостално припрема и конзумира храну. Види, чл. 12. ст. 1. Правилника.

³⁵ Апартман је угоститељски објекат за смештај који је део зграде или куће у којем се пружају госту услуге смештаја, а могу да се пружају и услуге исхране и пића. У апартману је обезбеђена могућност да гост самостално припрема и конзумира храну. Види, чл. 12. ст. 2. Правилника.

³⁶ Соба је угоститељски објекат за смештај који је део стамбене зграде, куће или стана у којем се пружају гостима услуге смештаја, а могу да пружају и услуге исхране и пића. Види, чл. 12. ст. 3. Правилника.

³⁷ Депанданс је одвојени, а функционално повезани део угоститељског објекта који није спојен топлим везом са основним објектом и има најмање пет смештајних јединица. Депанданс у саставу угоститељског објекта врсте хотел, мотел и пансион и подврсте гарни хотел и апарт хотел разврстава се у исту или у једну категорију ниже у односу на главни објекат, о чему се гост обавештава. У депандансу, по правилу, се пружају услуге смештаја, а услуге хране и пића и друге угоститељске услуге пружају се у основном објекту. Смештајне

у његовој непосредној близини. У депандансима, павиљонима, бунгаловима се пружају услуге смештаја, а услуге исхране и пића по правилу у основном објекту. Депанданси, павиљони, бунгалови не могу бити у саставу угоститељских објеката за смештај врсте кућа, апартман, соба и сеоско туристичко домаћинство.³⁸

У угоститељском објекту за исхрану, пиће и напитке, припремају се и услужују топла и хладна јела и напаци, точе и служе алкохолна и безалкохолна пића. Угоститељски објекти за исхрану, пиће и напитке су ресторан,³⁹ кафана,⁴⁰ бар,⁴¹ кафе,⁴² пицерија,⁴³ грил,⁴⁴ печењара,⁴⁵ пивница,⁴⁶ коноба, чарда,

јединице у депандансу су: соба, апартман и породична соба. Угоститељски објекти могу имати највише четири депанданса. Види, чл. 10 а. Правилника

³⁸ Види, чл. 5. Правилника.

³⁹ Ресторан је угоститељски објекат у којем се припрема и за столом услужује велики избор топлих и хладних јела, послastiца, пића и напитака. Поред јела домаће кухиње, у ресторани се припремају и услужују јела интернационалне кухиње, односно јела која су по називу, врсти намирница од којих се припремају и начину припремања опште позната у свету. За свако конзумно место у просторији за услуживање ресторана мора бити обезбеђена површина од најмање 1,50 м². У понуди ресторана мора бити најмање један мени са три следа јела. Специјализовани ресторан (ресторан домаће кухиње, кинески, италијански, вегетаријански, рибљи, ловачки, и др.) је подврста ресторана у којем се припремају и услужују посебне врсте јела, која у понуди јела има претежно посебне врсте јела према специјализацији ресторана. Ресторан са самопослуживањем, односно експрес ресторан је угоститељски објекат у којем се припремају и услужују унапред припремљена топла и хладна јела, пића и напаци, при чему се услуге исхране и пића врше самопослуживањем или по принципу самоизбора и самопослуживања унапред припремљених топлих и хладних јела која су изложена у топлим и хладним витринама, као и пића и напитака. Види, чл. 15. Правилника.

⁴⁰ Кафана (гостионица, крчма, коноба, механа, чарда, таверна и сл.) је угоститељски објекат у којем се припремају и услужују пића, напаци, претежно једноставна јела (све врсте доручака, сухомеснати производи, кувана јела, специјалитети од меса) и једноставне послastiце, Види, чл. 16. ст. 1. Правилника.

⁴¹ Бар (кафетерија, аперитив бар, кафе бар, коктел бар, сендвич бар, салат бар, снек бар, бар на отвореном, паб и др.) је угоститељски објекат у коме се услужују пића и напаци или се припремају и услужују или само услужују пића и напаци и једноставна топла и хладна јела. Јела могу да се припремају наочиглед гостију и услужују за пултом или точионицом пића. Види, чл. 16. ст. 2. Правилника.

⁴² Кафе, кафић, чајница и сл. је угоститељски објекат у којем се услужују различите врсте пића и напитака и то претежно топли напаци (кафа, чај, топла чоколада), Види, чл. 16. ст. 4. Правилника.

⁴³ Пицерија, шпaгетара, пицерија, траторија, млечни ресторан, бурекиница и слични објекти су угоститељски објекти у којима се припремају и услужују на угоститељски начин јела од теста и тестенина (све врсте финог пецива, бурека, пите, млечна јела, послastiце), пића и напаци. Види, чл. 18. ст. 1. Правилника.

палачинкарница, кафе-посластичарница,⁴⁷ бифе,⁴⁸ објекат брзе хране,⁴⁹ кетеринг објекат,⁵⁰ паб, и други објекти (национална кућа, ноћни бар, диско бар, дансинг бар, кабаре бар⁵¹ и др).⁵²

Угоститељска делатност може се обављати и у покретном угоститељском објекту.⁵³ Покретни угоститељски објекат је објекат који се премешта из једног места у друго сопственим погоном или вучом и испуњава прописане минимално-техничке, санитарно-хигијенске и здравствене услове за пружање угоститељских услуга, у коме се припрема и услужује храна у амбалажи за једнократну употребу, услужује храна у оригиналном паковању припремљена на другом месту, односно услужују пића и напаци у амбалажи за једнократну употребу или у оригиналној амбалажи.⁵⁴

Угоститељска делатност може се обављати (и) повремено на сајмовима, вашарима, пригодним прославама и на другим јавним манифестацијама, а најдуже 30 дана.⁵⁵

Угоститељ је, по правилу, власник угоститељског објекта. У угоститељском објекту за смештај врсте хотел, мотел, туристичко насеље и пансион и подврсте гарни хотел и апарт хотел могу бити и делови објекта у

⁴⁴ Грил (ћеваџина, рибљи грил, пилећи грил, роштиљница) је угоститељски објекат у којем се припремају и услужују претежно јела с роштиља, пића и напаци, по правилу за пултом или точионом пића. Види, чл. 19. ст. 3. Правилника.

⁴⁵ Печењара је угоститељски објекат у којем се припремају и услужују све врсте печења, пића и напаци. Види, чл. 19. ст. 2. Правилника.

⁴⁶ Пивница (винарија – вински подрум) је угоститељски објекат у којем се услужују пића претежно различите врсте пива (вина), напаци и припремају и услужују јела специфичног асортимана (хладни наресци, слана пецива, кобасице и сл.). Види, чл. 19. ст. 4. Правилника.

⁴⁷ Кафе-посластичарница, палачинкарница је угоститељски објекат у којем се припремају и услужују или само услужују, на угоститељски начин, послатице, сладолед, палачинке, пића и напаци. Види, чл. 18. ст. 2. Правилника.

⁴⁸ Бифе (бистро, буфет, биртија) је угоститељски објекат у којем се припремају и услужују претежно хладна јела, пића и напаци. Види, чл. 19. ст. 5. Правилника.

⁴⁹ Објекат брзе хране (*fast food*) је угоститељски објекат у којем се припремају и услужују једноставна топла и хладна јела, пића и напаци у оригиналној амбалажи или у амбалажи за једнократну употребу, а услуживање се врши преко наткривеног шалтера или пулта. Види, чл. 19. ст. 1. Правилника.

⁵⁰ Кетеринг објекат је угоститељски објекат у којем се припрема храна, пиће и напаци, који се достављају ради услуживања и потрошње на другом месту. Види, чл. 19. ст. 6. Правилника.

⁵¹ Диско бар, дансинг бар, диско клуб, кабаре бар и сл. су угоститељски објекти у којима се поред услуживања пића и напитака пружају и услуге забаве: плес, музички и кабаре програми и сл. Види, чл. 16. ст. 3. Правилника.

⁵² Чл. 17. ст. 4. и 5. ЗОУ.

⁵³ Види, чл. 17. ст. 6. ЗОУ.

⁵⁴ Чл. 2. тач. 10 ЗОУ.

⁵⁵ Чл. 17. ст. 7. ЗОУ.

власништву других правних и физичких лица, који као смештајне јединице, односно други садржаји угоститељског објекта, функционално (организационо и техничко-технолошки) чине саставни део угоститељског објекта.⁵⁶

4.2. Смештајна јединица

Смештајна јединица је опремљен простор, односно скуп опремљених просторија у саставу угоститељског објекта за смештај или као засебан угоститељски објекат, која се ставља на располагању кориснику.⁵⁷

Смештајне јединице су: соба⁵⁸ породична соба,⁵⁹ апартман⁶⁰ и камп парцела.⁶¹

4.3. Категоризација угоститељских објеката

Категоризација угоститељских објеката представља поступак утврђивања постигнутих стандарда у погледу уређења, опреме и услуге у угоститељском

⁵⁶ Чл. 18. ЗОУ.

⁵⁷ Чл. 2. тач. 13. ЗОУ.

⁵⁸ Соба је смештајна јединица у којој се госту обезбеђује боравак; врсте соба су: соба са купатилом и соба без купатила; собе у категорисаним угоститељским објектима врсте хотел, мотел, пансион, морају имати купатила у свом саставу; у угоститељском објекту за смештај који има собе без купатила, мора да буде обезбеђено заједничко купатило. Види, чл. 83 и 84. Правилника.

⁵⁹ Породична соба је смештајна јединица у којој се госту обезбеђује боравак у две или више спаваћих соба са или без предсобља и купатила. Види, чл. 94. Правилника.

⁶⁰ Апартман је смештајна јединица у којој се госту обезбеђује боравак; врсте апартман са кухињом, апартман без кухиње и апартман типа „студио“; апартман са кухињом се састоји од просторије за дневни боравак, једне или више просторије за спавање (спаваћа соба), просторије или дела просторије у оквиру дневног боравка за припремање хране и ручавање и купатила; апартман без кухиње се састоји од просторије за дневни боравак, једне или више просторија за спавање (спаваћа соба) и купатила; апартман типа „студио“ се састоји од једне просторије за дневни боравак, спавање, припремање хране и ручавање и купатила. Види, чл. 95. Правилника.

⁶¹ Смештајна јединица у угоститељском објекту за смештај на отвореном је камп парцела. Камп парцела је уређена јединица за постављање опреме за камповање минималне површине 30 м², означена бројем који одговара броју или другој ознаци на плану за оријентацију угоститељског објекта за смештај на отвореном. Слободан простор између сваке камп парцеле је 2,5 м. Удаљеност камп парцеле од интерне саобраћајнице у кампу је најмање 1 м. Камп парцела у угоститељском објекту за смештај на отвореном, у оквиру сеоског туристичког домаћинства, је минималне површине 20 м², са слободним простором између сваке камп парцеле од најмање 2 м. Услуге се врше на простору до 20 камп парцела, за највише 30 гостију. Види, чл. 96. Правилника.

објекту за смештај, на основу кога се објекти исте врсте рангирају у различите категорије, у зависности од нивоа постигнутих стандарда.⁶²

Угоститељски објекат за смештај врсте хотел, мотел, туристичко насеље, пансион, камп, кућа, апартман, соба и сеоско туристичко домаћинство категоришу се у складу са стандардима прописаним за поједине врсте тих објеката; хотел и туристичко насеље може се разврстати у подврсту а хотел се може се разврстати и по посебним стандардима за специјализацију.⁶³

⁶² Види, чл. 2. тач. 2. ЗОУ.

⁶³ Стандарди за категоризацију угоститељског објекта садрже обавезне елементе означене знаком „М” и изборне елементе на основу којих се одређује број бодова утврђених за одређену категорију. Изборни елементи су део критеријума за одређивање категорије и односе се на услуге и пратеће садржаје угоститељског објекта, а изражавају се одређеним бројем бодова. За сваку категорију потребно је испунити одређен број бодова по основу изборних елемената на два начина и то: уколико угоститељски објекат поседује оне елементе који су означени знаком „М” предвиђене за вишу категорију од тражене, као и бодове за елементе који нису обавеза ни за једну категорију у погледу садржаја, услуга и погодности за госте (чл. 2. Правилника о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај, "Службени гласник РС", бр. 83 од 10. октобра 2016, 30 од 31. марта 2017). Категорија угоститељског објекта означава се одговарајућим бројем звездица на следећи начин: 1 категорија 5 звездица; 2 категорија 4 звездице; 3 категорија 3 звездице; 4 категорија 2 звездице; 5 категорија 1 звездица (чл. 18. Правилника о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај). Тако, нпр. угоститељски објекат врсте хотел разврстава се у категорију на следећи начин: 1 категорија 5 звездица ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 120 бодова по основу изборних елемената; 2 категорија 4 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 100 бодова по основу изборних елемената; 3 категорија 3 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 80 бодова по основу изборних елемената; 4 категорија 2 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 60 бодова по основу изборних елемената; 5 категорија 1 звездица ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 40 бодова по основу изборних елемената (чл. 19. Правилника о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај). Или, угоститељски објекат врсте мотел разврстава се у категорију на следећи начин: 1) категорија 4 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 70 бодова по основу изборних елемената; 2 категорија 3 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 50 бодова по основу изборних елемената; 3 категорија 2 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 30 бодова по основу изборних елемената; 4 категорија 1 звездица ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 15 бодова по основу изборних елемената (чл. 22. Правилника о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај). Или, нпр. угоститељски објекат врсте пансион разврстава се у категорију на следећи начин: 1 категорија 3 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 80 бодова по основу изборних елемената; 2 категорија 2 звездице ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М” и има најмање 60

Угоститељ је дужан да пре отпочињања обављања угоститељске делатности прибави решење о категоризацији.⁶⁴

бодова по основу изборних елемената; 3 категорија 1 звездица ако испуњава обавезне елементе за ову категорију означене знаком „М“ и има најмање 40 бодова по основу изборних елемената (чл. 25. Правилника о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај).

⁶⁴ Угоститељ подноси Министарству захтев за одређивање категорије угоститељског објекта (хотел, мотел, туристичко насеље, пансион, камп). Приликом подношења захтева, угоститељ доставља уговор о управљању којим се регулишу међусобна права и обавезе. Захтев се подноси преко централног информационог система. Испуњеност прописаних услова за одређивање категорије угоститељског објекта за смештај, увиђајем на лицу места проверава комисија за категоризацију угоститељског објекта коју образује министар. Комисија сачињава записник који доставља министру са предлогом за одређивање категорије. Одређивање категорије врши се решењем које доноси министар и важи три године од дана достављања решења подносиоцу захтева. Решење садржи и податке о броју и структури смештајних јединица, и укупним смештајним капацитетима. Решење је коначно и доставља се Регистру туризма. Види, чл. 19. ЗОУ.

Када се ради о угоститељском објекту за смештај врсте кућа, апартман, соба и сеоско туристичко домаћинство, угоститељ подноси надлежном органу јединице локалне самоуправе захтев за одређивање категорије. Захтев се подноси преко централног информационог система. Захтев се подноси за сваки објекат посебно. Испуњеност прописаних услова за одређивање категорије угоститељског објекта за смештај, увиђајем на лицу места проверава комисија за категоризацију угоститељског објекта коју образује надлежни орган јединице локалне самоуправе. Одређивање категорије врши се решењем које доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе и важи три године од дана достављања решења подносиоцу захтева. Против решења може се у року од 15 дана од дана достављања изјавити жалба министру. Надлежни орган одлучује по поднетом захтеву појединачно за сваки објекат. Решење садржи и податке о броју индивидуалних лежаја, односно врсти лежаја. Ове послове надлежни орган јединице локалне самоуправе обавља као поверени посао. Види, чл. 20. ЗОУ.

Трошкове поступка одређивања категорије угоститељског објекта сноси угоститељ (чл. 21. ЗОУ).

Ако у року важења решења дође до промене угоститеља, нови угоститељ је дужан да пре почетка рада прибави ново решење којим се објекат категорише. Ако у року важења решења објекат престане да испуњава прописане стандарде за категорију која му је одређена угоститељ је дужан да поднесе захтев за одређивање категорије у нижу категорију. На захтев угоститеља доноси се решење о промени категорије када објекат испуни прописане стандарде за вишу категорију (чл. 22. ЗОУ).

Решење којим се угоститељски објекат за смештај категорише престаје да важи: истеком рока за који је донето; доношењем решења о промени категорије; губитком категорије; на захтев угоститеља; ако дође до промене угоститеља; престанком угоститеља. Све промене, па и ове, предмет су евиденције категорисаних објеката у Регистру туризма. Види, чл. 23. ЗОУ.

Министар прописује стандарде категоризације угоститељских објеката (хотел, мотел, туристичко насеље, пансион, камп, кућа, апартман, соба и сеоско туристичко домаћинство) који нарочито садрже: стандарде за поједине врсте тих објеката; посебне

5. Угоститељске услуге у угоститељским објектима домаће радиности и сеоском туристичком домаћинству

Угоститељске услуге смештаја, припремања и услуживања хране, пића и напитака, угоститељ може да пружа (и) у угоститељском објекту домаће радиности⁶⁵ и сеоског туристичког домаћинства (у оквиру сеоског туристичког домаћинства угоститељ може да пружа угоститељске услуге смештаја на отвореном у привремено постављеној опреми за камповање).⁶⁶

Физичко лице може да пружа угоститељске услуге у објектима смештајних капацитета до 30 индивидуалних лежајева (индивидуалан лежај намењен је за једну особу,⁶⁷ а ако лежај по својим димензијама може бити намењен за две особе, сматраће се за два индивидуална лежаја), за највише 30 корисника услуга. У угоститељском објекту домаће радиности, физичко лице може да пружа само угоститељске услуге смештаја, док у угоститељском објекту сеоског туристичког домаћинства може да пружа и услугу припремања и услуживања хране, пића и напитака али само кориснику услуга коме пружа услугу смештаја; изузетно, ову услугу може да пружа и организованој туристичкој групи до 50 путника која не користи услуге смештаја. Услугу припремања и услуживања хране, пића и напитака може да пружа од намирница, пића и напитака заснованих на производима које је претежно сам произвео. У оквиру сеоског туристичког домаћинства угоститељ може да пружа угоститељске услуге смештаја на отвореном у привремено постављеној опреми за камповање, до 20 камп парцела, за највише 30 корисника услуга (простор на отвореном у привремено постављеној опреми за камповање мора да испуњава прописане минимално-техничке и санитарно-хигијенске услове).⁶⁸

Физичко лице које пружа угоститељске услуге у угоститељском објекту домаће радиности и сеоског туристичког домаћинства мора бити власник, односно сувласник смештајног објекта, а ако (у оквиру сеоског туристичког домаћинства) пружа угоститељске услуге смештаја на отвореном мора бити власник, односно сувласник (тог) земљишта. Угоститељске услуге може да пружа и члан породичног домаћинства власника, односно сувласника, уз

стандарде; категорије и начин стицања и промене категорије угоститељског објекта, као и начин и услове под којима се обавља угоститељска делатност. Види, чл. 24. ЗОУ.

⁶⁵ Угоститељски објекат у домаћој радиности је објекат у коме се пружају услуге смештаја, припремања и услуживања хране, пића и напитака или само услуге смештаја у објектима врсте кућа, апартман и соба (чл. 2. тач. 19. ЗОУ).

⁶⁶ Сеоско туристичко домаћинство је објекат или група објеката у којем се пружају услуге смештаја, припремања и услуживања хране, пића и напитака или само услуге смештаја, који се налазе у руралном (сеоском) окружењу са елементима локалног обележја и наслеђа (чл. 2. тач. 12. ЗОУ).

⁶⁷ Индивидуални лежај је постела или кревет који је намењен за коришћење једне особе (чл. 2. тач. 1. ЗОУ).

⁶⁸ Чл. 30. ЗОУ.

њихову писану сагласност.⁶⁹ У случају да угоститељске услуге пружа лице које је сувласник смештајног објекта, дужно је да пре отпочињања делатности прибави писану сагласност другог сувласника.⁷⁰

Физичко лице може непосредно да пружа угоститељске услуге и да врши продају смештајних капацитета у угоститељском објекту домаће радиности и сеоског туристичког домаћинства. Продају смештајних капацитета може да врши (и) преко посредника (тада, физичко лице и посредник закључују одговарајући уговор).⁷¹

Пре почетка обављања делатности прибавља се решење којим се (угоститељски) објекат (домаће радиности и сеоског туристичког домаћинства) категорише.⁷²

Физичко лице које пружа угоститељске у угоститељском објекту домаће радиности и сеоског туристичког домаћинства мора да испуњава здравствене услове и да редовно обавља здравствене прегледе (у складу са законом којим се уређује здравствена заштита).

6. Централни информациони систем у области угоститељства и туризма

Централни информациони систем у области угоститељства и туризма (Е-туриста) је јединствен и централизован електронски информациони систем, који садржи све релевантне податке о пружаоцима услуга смештаја и објектима за смештај, преко кога се врши њихова евиденција и уносе други подаци проистекли из обављања угоститељске делатности или услуга у туризму.⁷³

Министарство је дужно да у Централни информациони систем унесе податке о угоститељским објектима врста хотел, мотел, туристичко насеље, пансион, камп, о здравственим установама које пружају угоститељске услуге, као и податке о угоститељу односно пружаоцу услуге смештаја. Јединица локалне самоуправе је дужна да у Централни информациони систем унесе податке о угоститељским објектима врста кућа, апартман, соба, сеоско туристичко домаћинство, као и о некатегорисаним угоститељским објектима; такође, и податке о угоститељу односно пружаоцу услуге смештаја.⁷⁴ Министарство, односно јединица локалне самоуправе дужно су да угоститељу,

⁶⁹ Чланом породичног домаћинства сматра се брачни друг, деца рођена у браку, ван брака или усвојена, браћа и сестре, родитељи брачних другова и унучад, а која са власником, односно сувласником станују у истом стану, односно стамбеном објекту (чл. 32. ст. 6. ЗОУ).

⁷⁰ Чл. 32. ЗОУ.

⁷¹ Види, чл. 33. ЗОУ.

⁷² Види, чл. 31. ст. 1. ЗОУ

⁷³ Чл. 2. тач. 20. ЗОУ.

⁷⁴ Види, чл. 14. ст. 1. ЗОУ

односно пружаоцу услуге смештаја учине доступним приступ централном информационом систему.

Угоститељ који пружа услугу смештаја дужан је да преко централног информационог система уноси податке о кориснику услуге смештаја (исто важи и за здравствене установе). У централни информациони систем, угоститељ може да уноси и додатне податке о карактеристикама угоститељског објекта за смештај, понуди, специфичностима и др. Угоститељ је дужан да обезбеди интернет везу за приступ централном информационом систему. Сви подаци који се уносе у централни информациони систем морају да буду истинити.⁷⁵

7. Закључне напомене

Угоститељство условљава развој, пре свега, оних привредних делатности које учествују у остваривању потреба домаћих и страних туриста. С тим у вези може се очекивати повећање броја радних места и запошљавање у угоститељству, али и бројни ефекти у туризму и у делатностима на које туризам и угоститељство има значајан директан и индиректан утицај.

Директни ефекти на: туристичко посредовање – туристичке агенције и други посредници у реализацији туристичког промета; саобраћај – сви видови саобраћаја намењени превозу домаћих и страних туриста и то како у јавном саобраћају, тако и у превозу за сопствене потребе (посебно аутомобилима); трговину - конкурентност једне туристичке земље у великој мери зависи од асортимана разних врста производа, а посебно сувенира који се пласирају домаћим и страним туристима, као и разне врсте прехранбених и других производа и специфичних квалитетних финалних производа било домаће или стране производње; спорт – широк комплекс разних врста спортских терена и *wellness* и спа центара који су важни за масовну активну рекреацију, као и припрему професионалних спортиста у туристичким местима; посебне центре намењене организацији конгреса и разних других скупова из области науке, културе, образовања, политике и сл; разне активности које се третирају као комуналне делатности у туристичким местима, а које пружају директне услуге домаћим и страним туристима и од чијег квалитета у великој мери зависи квалитет туристичке понуде туристичког места (уређеност зелених површина, паркинг простора, површина за забаву и разоноду, водоснабдевање, снабдевање електричном енергијом, гасом и др); опремљеност главних саобраћајница у друмском саобраћају бензинским пумпама са широким асортиманом производа, опремљеност аеродрома, речних лука за прихват крузера, уређеност марина за индивидуална пловила и сл; квалитетне медицинске услуге од једноставнијих до најсложенијих у оквиру клиничких центара и самосталних приватних здравствених усанова; разне врсте

⁷⁵ Види, чл. 15. ст. 1. ЗОУ

културних манифестација, фестивала и других догађаја; врхунске спортске догађаје европског и светског значаја.

Индиректни ефекти: пољопривреда - пласман пољопривредних производа без ограничења од стране ЕУ или других организација, од огромног је значаја, јер многи од ових производа (нарочито прехранбених) не би могли, према светским стандардима, да нађу пласман на светском тржишту због разних ограничења; индустрија - артикли широке потрошње активирају многе индустријске гране које своје производе пласирају преко угоститељства или директно домаћим и страним туристима. Овде спадају и разни производи намењени грађевинарству (цемент, челичне конструкције, намештај за опремање смештајних објеката, текстилни производи и сл); грађевинарство - производи грађевинарства налазе широко тржиште захваљујући развоју туризма кроз изградњу угоститељских објеката за смештај и исхрану, објеката за рекреацију, *wellness* и спа центара, аква паркова и др; енергетика - обухвата потрошњу електричне енергије, водоснабдевање, гасификацију објеката и др.

*Dragan Vujisić, Ph.D., Full-time Professor
Faculty of Law, University of Kragujevac*

THE CATERING BUSINESS

Summary

In 2019, the Law on the Catering Industry was enacted in the Republic of Serbia. This law regulates the catering industry, which was the subject of the Law on Tourism before that. The subject of the catering industry is catering services, i.e. accommodation services, the services of preparation and serving food, drinks, and beverages, as well as the preparation and delivery of the food to the customers on some other place (other than the place where the catering business is located). The provider of these services is a caterer. A caterer is a commercial company, entrepreneur, while certain catering services may render a natural person. The catering services are to be provided in the catering facilities. Those are accommodation facilities (hotel, motel, camp, etc.), as well as facilities that (only) serve food, drinks, and beverages (bar, pizzeria, restaurant, etc.). The catering business may be conducted in the movable catering facilities, too. The catering business may be conducted throughout the entire year, seasonally and temporarily (fairs, trade fairs, markets, etc.). The catering facilities are assigned different categories, on the basis of the level of achieved quality standards. The paper

particularly analyzes the catering services in the family household, in the countryside tourist households, as well as non-contractual obligations of the caterer.

Key words: *caterer, business, services, obligations, facilities, category.*

Литература

- Вујисић Д, у Вујисић Д, Мићовић А, *Туристичко право*, Врњачка Бања, 2016.
- Мићовић А, у Вујисић Д, Мићовић А, *Пословање и услуге туристичко-угоститељских субјеката*, Крагујевац, 2016.
- Usai, A., *'Today's Softness is Tomorrow's Nightmare': The Services Directive Between a Messing and Fragmented Integration and the Urgent Need of Completing the Single Market*, Maastricht Faculty of Law Working Paper No. 2014-3, 1-26.
- European Commission, *Handbook on implementation of the Services Directive*, Brussels, 2008, доступно на: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a4987fe6-d74b-4f4f-8539-b80297d29715>.